

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто безпеку діяльності персоналу підприємства. Виявлено основні фактори виникнення загрози для кадрової безпеки та запропоновано заходи для її забезпечення на рівні підприємства. Визначено й уточнено поняття "безпека діяльності персоналу підприємства" на основі існуючих понять.

Аннотация. Рассмотрена безопасность деятельности персонала предприятия. Выявлены основные факторы возникновения угрозы кадровой безопасности и предложены меры по ее обеспечению на уровне предприятия. Определено и уточнено понятие "безопасность деятельности персонала предприятия" на основе существующих понятий.

Annotation. The article is devoted to the safety of personnel. Main factors of threat to personnel safety are highlighted and measures to ensure it at the enterprise level are suggested. The concept of plant personnel safety is defined and specified based on existing concepts.

Ключові слова: безпека підприємства, економічна безпека, кадрова безпека, персонал, служба безпеки.

У сучасних умовах господарювання як в Україні, так і в інших країнах світу важливого значення набуває необхідність вирішення проблеми вдосконалення безпеки діяльності персоналу. Адже вагомим чинником стабільності та розвитку управління економічною безпекою підприємництва є персонал, або кадри. Наявність значної кількості підприємств різноманітних форм власності, значний рівень конкуренції, комерційний шпionаж та інші прояви криміналізації бізнесу викликають необхідність суб'єктів господарювання приділяти велику увагу забезпеченню кадрової безпеки. Ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від надійності систем захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. Ці загрози носять різний характер: економічний, фінансовий, кадровий, інформаційний, виробничий, комерційний. Тому важливим є попередження і зменшення загроз негативного впливу на безпеку персоналу підприємства. У зв'язку з цим актуальності набувають питання уточнення понятійно-категорійного апарату, що зробить можливим формування відповідних систем управління кадровою безпекою на підприємствах.

Метою даного дослідження є уточнення сутності та визначення поняття безпеки діяльності персоналу підприємства. Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі завдання: проаналізувати сучасні визначення понять, які пов'язані з безпекою діяльності персоналу підприємства, на основі цього надати власне уточнене поняття "безпека діяльності персоналу підприємства".

Аналіз літературних джерел дозволив зробити такий висновок, що на сьогодні проблемами дослідження щодо безпеки персоналу підприємства займається низка вітчизняних вчених, таких, як: Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І., Чаплигіна Ю. С., Реверчук Н. Й., Маренич А. І., Мішин О. Ю. та інші науковці й експерти. Проаналізувавши праці означених вчених, можна зробити висновок, що не існує єдиного підходу до визначення поняття безпеки діяльності персоналу підприємства. А відтак, доцільним є визначення такого поняття з погляду його складових.

Узагальнення та аналіз існуючих підходів до дослідження кадрової безпеки викликають необхідність приділяти увагу забезпеченню безпеки персоналу всіх без винятку суб'єктів господарювання, незалежно від їх розмірів, форми власності, сфери діяльності, відомчої приналежності.

В Україні забезпеченням економічної безпеки підприємств опікуються державні органи виконавчої влади та спеціально створені установи, які в своїй діяльності керуються положеннями чинного законодавства в даній сфері. Головними законодавчими інструментами забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств є Закони України: "Про захист від недобросовісної конкуренції", "Про інформацію", "Про державну таємницю", "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на зазначення походження товарів", "Про службу безпеки України" [1].

Економічний розвиток нашої держави безпосередньо залежить від стабільного функціонування підприємств, збільшення їх економічного потенціалу в умовах ринкових відносин. Проведений аналіз вітчизняних підприємств свідчить, що організація сучасної підприємницької діяльності потребує створення надійної служби кадрової безпеки яка допоможе протистояти різноманітним ризикам та загрозам.

Слід зупинитися докладніше на одному з найважливіших аспектів організації економічної безпеки підприємства, а саме – на роботі з персоналом. З кадрами підприємства безпосередньо пов'язана не тільки більшість внутрішніх ризиків (і навіть певна частина зовнішніх), але також і потенційних чинників успіху. До того ж, взаємодія служби безпеки підприємства з підрозділом, що займається кадровою роботою, є показовим прикладом, який висвітлює принцип використання можливостей інших структурних підрозділів. Але не існує єдиного підходу до визначення поняття безпеки діяльності персоналу підприємства. Тому необхідно визначити це поняття з погляду його складових.

Так, під безпекою підприємства розуміють такий стан його правових, економічних та виробничих відносин, а також матеріальних, інтелектуальних та інформаційних ресурсів, що виражає здатність підприємства до стабільного функціонування [2].

Економічна безпека – сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілюючих факторів [3].

Під економічною безпекою підприємства розуміють стан захищеності бізнес-процесів та їх ресурсного забезпечення, що сприяє уникненню або попередженню внутрішніх і зовнішніх загроз і дозволяє забезпечити стабільне функціонування та розширене відтворення з мінімальними втратами для підприємства [4].

Економічна безпека суб'єкта господарювання – характеристика суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність реалізувати власні стратегічні економічні інтереси при певних зовнішніх умовах завдяки захисту від існуючих і потенційних загроз та використанню можливостей, що надає зовнішнє середовище [5].

Забезпечення безпеки підприємства – це цілий комплекс методів спрямованих на виявлення, попередження і припинення явних та прихованих загроз об'єкта [6].

Завдання служби безпеки – це охорона приватної, інтелектуальної власності підприємства та фізичний захист співробітників [7].

Кадрова безпека – це процес запобігання негативним впливам на економічну безпеку підприємства через ризики і погрози, пов'язані з персоналом, його інтелектуальним потенціалом і трудовими відносинами загалом [6].

Під кадровою безпекою розуміють правове та інформаційне забезпечення процесу управління персоналом: вирішення правових питань трудових відносин, підготовка нормативних документів, що їх регулюють, забезпечення необхідною інформацією всіх підрозділів управління персоналом, що скоріше є функціями кадрової безпеки або її завданнями [7].

На думку автора, безпека діяльності персоналу – це система заходів, що сприяє уникненню або попередженню внутрішніх і зовнішніх загроз, пов'язаних із персоналом, його діяльністю та інтелектуальним потенціалом, для забезпечення якої варто використовувати сучасні кадрові технології та механізми, що забезпечать стабільне функціонування підприємства.

До найпоширеніших видів порушень кадрової безпеки належать: афери з боку провідних спеціалістів (менеджерів і керівників середньої ланки, відповідальних за конкретний напрям діяльності підприємства); несанкціонований продаж і використання майна (власності) підприємства з корисливою метою; оплата роботи підставних осіб; фальсифікація документації підприємства за допомогою електронної техніки й Інтернету; фальсифікація звітів про використання коштів, виділених на відрядження, представницькі видатки, на інші потреби підприємства. Тому з метою вирішення цих проблем необхідно здійснити комплекс заходів з удосконалення системи безпеки персоналу підприємства. До таких заходів автор пропонує зарахувати: варто використовувати сучасні кадрові технології, включаючи такі механізми: ефективну мотивацію; прискорену адаптацію (за рахунок наставництва); своєчасне запобігання конфліктним ситуаціям, атестацію; компенсацію; розумну політику звільнення; пропаганду корпоративності.

Таким чином, автором розглянуто дискусійні питання безпеки діяльності персоналу підприємства. У ході чого надано власне уточнене визначення поняття безпеки діяльності персоналу підприємства, а також узагальнено найпоширеніші види порушень кадрової безпеки, та запропоновано шляхи їх вирішення. Практична цінність одержаних результатів полягає в можливості їх застосування в діяльності спеціалістів, що регулюють кадрову безпеку на підприємстві. Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є розробка універсальної структури системи управління кадровою безпекою вітчизняних суб'єктів господарювання.

Наук. керівн. Петряєва З. Ф.

Література: 1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>. 2. Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства / Т. Г. Васильців // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21. – С. 153–158. 3. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы / Н. Капустин // Бизнес информ. – 1999. – № 11–12. – С. 45–47. 4. Мішин О. Ю. Сутність поняття "Економічна безпека підприємства" / О. Ю. Мішин, С. В. Мішина // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 86–91. 5. Шемаєва Л. Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища: автореф. дис. д-ра. екон. наук / Л. Г. Шемаєва. – К., 2010. – 39 с. 6. Васильчак С. Кадрова безпека підприємства – основа економічного розвитку [Електронний ресурс] / С. Васильчак, І. Мацюняк. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/19_12/122_Wasylyczak_19_12.pdf. 7. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібн. / О. А. Кириченко. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання-Прес, 2002. – 384 с. 8. Моделирование економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С. та ін.; за ред. Гейця В. М. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. – 240 с. 9. Чаплигіна Ю. С. Етимологічний аналіз категорії "Кадрова безпека" [Електронний ресурс] / Ю. С. Чаплигіна. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2011_4/u1104cha.pdf. 10. Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2010. – № 10. – С. 178–181.